

Навчання дітей моральної поведінки

Рідний дім - найкраща школа для навчання моральної поведінки! Вашій увазі пропонуються 10 порад щодо виховання дітей від Мішель Борба - доктора педагогічних наук, консультанта у сфері освіти.

1. Присвятить себе вихованню морально-етичної поведінки дитини

Наскільки важливо для вас виховати дитину з певними моральними поглядами та переконаннями? Це дуже суттєве питання, адже дослідження показують, що батьки, які піклуються про моральне виховання своєї дитини, як правило, досягають у цьому успіху, оскільки вони покладають на себе зобов'язання і докладають до цього максимум зусиль. Якщо ви дійсно хочете виховати дитину належним чином, то забезпечте свою особисту участь і не зупиняйтеся до того часу, поки не побачите бажаного результату.

2. Будьте гідним моральним прикладом

Батьки - це найперші й найвпливовіші моральні вчителі для своїх дітей, тому переконайтеся, що та моральна поведінка, яку ваші діти переймають від вас, і є той приклад, наслідування якого вам би хотілося досягти. Постарайтеся зробити своє власне життя живим наочним прикладом гідної моральної й духовної поведінки. Кожен день запитуйте себе: «Якби моя дитина могла бачити тільки мою поведінку, який приклад вона б отримала?». Відповідь часто буває вельми повчальною і спонукає до роздумів.

3. Сформулюйте власні переконання й діліться ними

Перш, ніж формувати систему моральних цінностей у дитини, чітко накресліть для себе те, у що ви вірите самі. Виділіть час, щоб обміркувати свої цінності та переконання, а потім постарайтеся регулярно ділитися ними, щоб дитина могла розуміти й відчувати, чому в тій чи іншій ситуації ваші дії виправдані. Зрештою, за межами сім'ї вона буде чути безліч різних тверджень, що йдуть врозріз з вашими принципами, тому дуже важливо, щоб вона засвоїла ваші моральні норми. Серіали, фільми, преса, література, сповнені моральних проблем і питань, можуть слугувати матеріалом для обговорення з дитиною ваших переконань та цінностей.

4. Використовуйте для навчання поточні моменти

Кращі навчальні моменти - це не штучно змодельовані ситуації, заплановані заздалегідь, а життєві, що трапляються спонтанно й несподівано. Помічайте моральні проблеми, щоб поговорити про можливість їх потенційного виникнення та усунення в майбутньому. Скористайтеся цими моментами, оскільки вони допоможуть вашій дитині розвинути в собі тверді моральні переконання, які протягом всього життя будуть визначати її поведінку.

5. Використовуйте дисципліну як моральний урок

Чітко та виважено сформульовані правила дотримання дисципліни гарантуватимуть, що дитина не тільки усвідомлюватиме, чому її поведінка була неправильною, але й допоможуть уникнути дій та вчинків, що не узгоджуються з уже ustalеними нормами моралі. У свою чергу, використання правильної форми питань дозволяє дітям розширити здатність сприймати точку зору іншої людини й розуміти наслідки своєї поведінки. Тому допоможіть дитині поміркувати над такими запитаннями: «Чи правильним був мій вчинок? Що я повинен зробити наступного разу?». Так ваша дитина зможе вчитися на своїх помилках і морально рости. Пам'ятайте, ваша кінцева мета - це відучити дитину від вашого керівництва, щоб вона могла діяти, керуючись власними переконаннями.

6. Очікуйте поведінку, яка відповідає вашій системі моральних цінностей

Результати дослідження доволі однозначні та переконливі: поведінка дітей з дотриманням моральних норм є наслідком цілеспрямованого та виваженого впливу батьків, сподівання на відповідне поведіння дитини. Ваше очікування формує норму її поведінки, а також дозволяє недвозначно зрозуміти, що для вас це цінно. Важливим моментом є мотивація поведінки дитини. Цього можливо досягти лише за довірливої сприятливої атмосфери в родинному колі. Формулюйте, озвучуйте в сім'ї ваші моральні норми та очікування, потім послідовно підсилюйте їх до того часу, поки ваша дитина засвоїть їх настільки, що вони стануть також і її власними правилами.

7. Відображайте поведінкові ефекти

Дослідники зазначають, що одна з кращих практик, що формують основи моральної поведінки, полягає в тому, щоб показати, який вплив здійснює поведіння вашої дитини на іншу людину. Таким чином, ви будете сприяти її якісному моральному зростанню. Наприклад, скажіть: «Бачиш, ти змусив її плакати». Або ж акцентуйте увагу на почуттях «жертви»: «Тепер вона погано себе почуває». Сенс в тому, щоб допомогти дитині по-справжньому уявити собі те, що відбувається в цей час з «жертвою», подумки побувавши на її місці, отже, дитина стане більш чутливою до того, як її поведінка здатна впливати на інших людей.

8. Закріпіть моральну поведінку

Один з найпростіших способів допомогти дітям освоїти нові моделі поведінки - це закріпити їх у той момент, коли вони відбуваються. Спостерігайте за дитиною, і за слушної нагоди відзначте її хорошу поведінку, поясніть, в чому полягав позитив її вчинків. Дайте зрозуміти, що вас це радує й тішить.

9. Щодня ставте моральність в пріоритет

Діти не навчаться бути моральними, якщо лише читатимуть про це в книжках. Потрібен життєвий досвід, щоденні маленькі добрі справи. Заохочуйте дитину протягувати руку допомоги, нехай вона відчує, які приємні зміни при цьому відбуваються в її внутрішньому світі. Також завжди допомагайте розпізнавати позитивні емоції інших людей, викликані тим чи іншим позитивним вчинком. Реальна мета - щоб діти стали все менш і менш залежними від вказівок і керівництва дорослих шляхом включення морально-етичних принципів у своє повсякденне життя. Це може відбутися тільки в тому випадку, якщо батьки знову і знову підкреслюють важливість цінностей і чеснот, а їхні діти мають можливість наслідувати дорослих та формувати свою систему моральних цінностей.

10. Ознайомте із золотим правилом

Навчіть дитину золотому правилу, яким століттями керувалися багато цивілізацій - «ставтеся до інших так, як ви хочете, щоб вони ставилися до вас». Нагадайте, що, перш ніж діяти, потрібно запитати себе: чи хочу я, щоб зі мною хтось вчинив так? Це допоможе дитині подумати про свою поведінку і її наслідки для інших людей. Нехай це правило стане найголовнішим гаслом для всієї вашої сім'ї.